HET VLAAMS ODA RAPPORT 2014

ONTWIKKELINGSRELEVANTE UITGAVEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID IN 2014

Vlaanderen
verbeelding werkt

CORRIGENDUM: Vlaamse ODA 2012-2015

Als gevolg van een administratieve fout, zijn voor de jaren 2012 tot en met 2015 uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking (ODA) aangemeld die niet voldoen aan de criteria voor ODA, uitgezet door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Uit onderzoek naar de uitgaven blijkt dat de als-ODA-aangemelde-uitgaven fysiek de rekening van de Vlaamse overheid niet hebben verlaten. De ODA-criteria houden echter rekening met effectieve uitgaven. Concreet gaat het om volgende uitgaven:

	Subsidie aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde	Subsidie aan het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer	Framework for Research, Education and Training in the Water Sector Phase III (UNESCO)
Hoofdsector:	Gezondheid	Wetenschappelijk onderzoek	Watervoorziening & sanering
Land:	Onbepaald	Onbepaald	Zuid-Afrika
betaling in 2012:			€ 270 866,51
betaling in 2013:	€ 75 000,00		€ 259 741,02
betaling in 2014:	€ 650 000,00	€ 554 000,00	€ 262 505,10
betaling in 2015:	€ 624 000,00	€ 544 000,00	€ 325 576,35

De Vlaamse overheid hecht veel belang aan transparantie. Meteen nadat de technische fout is vastgesteld, heeft de Vlaamse overheid een bijstelling overgemaakt aan de OESO. Ook de datareeksen die online beschikbaar zijn[1], zijn aangepast.

Onderstaande grafiek biedt een overzicht op de gecorrigeerde ODA:

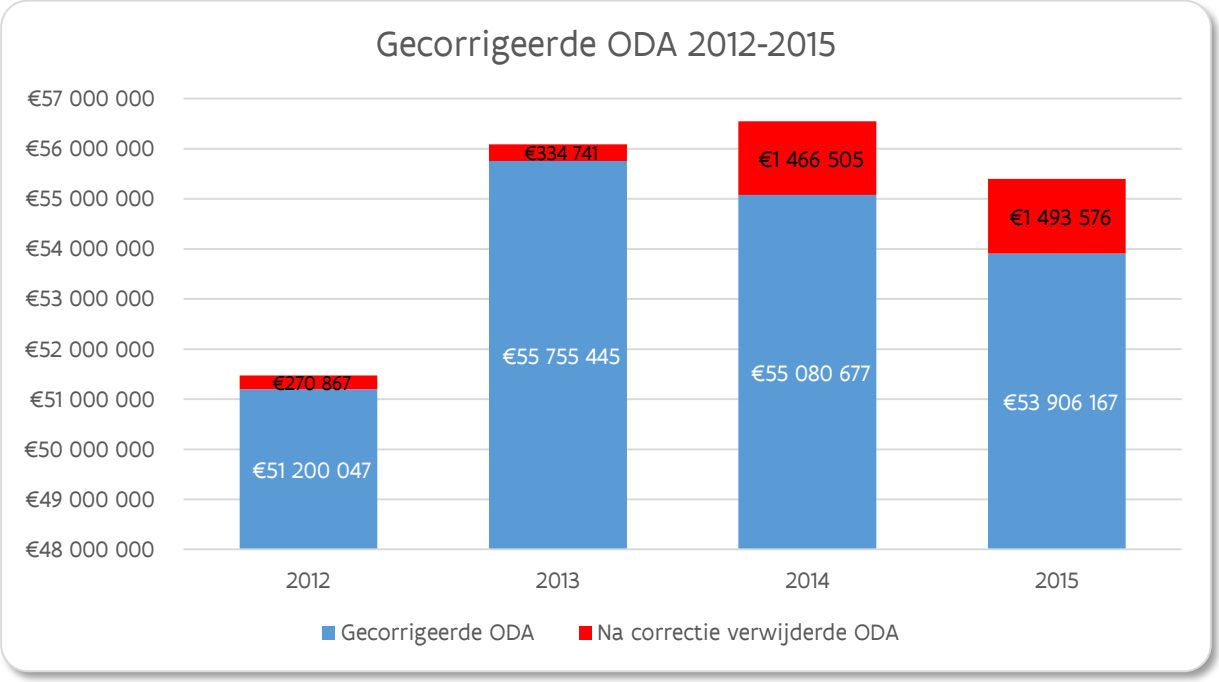

[1] http://www.vlaanderen.be/int/vlaamse-oda

De gecorrigeerde uitgaven zijn afkomstig uit het beleidsdomein Economie, Wetenschappen en Innovatie. Het aandeel van EWI in de totale ODA bedroeg vóór de regularisatie in 2012, 2013, 2014 en 2015 respectievelijk 12,1%, 7,5%, 11,9% en 11,7%. Na de regularisatie ziet de verdeling van de Vlaamse ODA volgens beleidsdomein er als volgt uit:

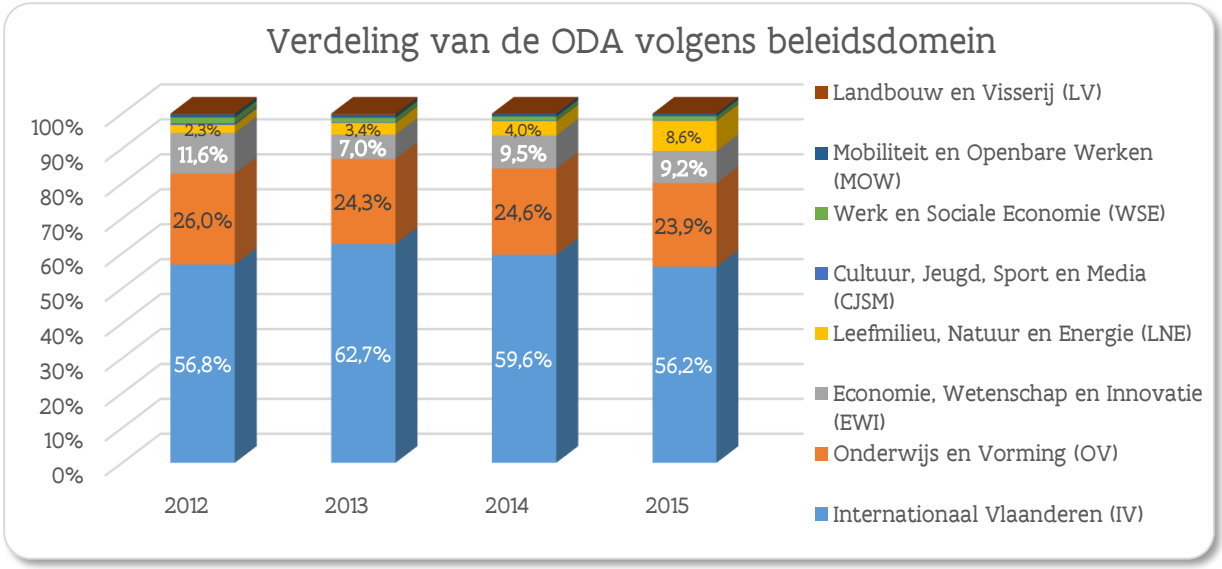

De gedrukte exemplaren van de ODA rapporten 2012-2015 zijn daardoor niet volledig accuraat. De in deze publicaties opgenomen data-analyses over de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking – dat zijn de uitgaven beheerd vanuit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking, beheerd door het Departement internationaal Vlaanderen – zijn echter nog steeds correct.

De kans op onnauwkeurigheden wat betreft uitgaven vanuit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking blijft miniem, aangezien de hiervoor aangeleverde data structureel gekoppeld zijn aan de data uit de boekhouding. Dit in tegenstelling tot ODA-data van andere beleidsdomeinen, die steeds manueel dienen te worden ingebracht, waardoor risico op administratieve onnauwkeurigheden niet volledig uitgesloten is.

Departement internationaal Vlaanderen blijft vastbesloten om nauwgezet de kwaliteit van de jaarlijkse ODA-data te handhaven, in samenwerking met de betrokken beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

HET VLAAMS ODA RAPPORT 2014

ONTWIKKELINGSRELEVANTE UITGAVEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID IN 2014

1. INLEIDING

Het Vlaamse ODA rapport 2014 biedt een overzicht van alle betalingen van de Vlaamse overheid voor ontwikkelingssamenwerking. ODA is de afkorting voor 'Official Development Assistance' – wat staat voor 'officiële ontwikkelingshulp'. Een uitgave is ODA als ze aan volgende criteria voldoet:[1]

Official: het gaat om ontwikkelingshulp, gefinancierd door overheidsinstellingen
Development: economische en sociale ontwikkeling zijn de hoofddoelstelling
Assistance: de bijdrage is echte hulp – geen commerciële transactie aan marktvoorwaarden
De hulp gaat naar een land of internationale instelling die is opgenomen in de erkende lijst.[2]

Het kaderdecreet inzake ontwikkelingssamenwerking beschouwt het jaarlijkse ODA rapport als een decretaal verplichte rapportering aan het Vlaams Parlement. Het rapport lijst de Vlaamse Regeringsmaatregelen op die bijdragen tot de internationale doelstelling om 0,7% van het Bruto Nationaal Inkomen aan ODA te besteden (Kaderdecreet, art. 23, 24). [3]

De Vlaamse overheid bezorgt dit rapport aan de federale overheid, meer bepaald aan de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp (DGD). Die bundelt op haar beurt alle ODA afkomstig uit het Belgisch grondgebied, en maakt een volledige rapportering over aan de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

1.1 VLAAMSE ODA ≠ BEGROTINGSUITGAVEN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

De totale ODA is de som van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking en andere ODA aanrekenbare uitgaven van de Vlaamse overheid. De uitgaven vanuit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking vormen een deelverzameling van de totale ODA.

Het beheer van het Vlaams ontwikkelingsbeleid is in handen van het Departement internationaal Vlaanderen. Het Vlaams kaderdecreet voor ontwikkelingssamenwerking voorziet in een eigen begrotingsprogramma voor ontwikkelingssamenwerking, waarvan het Vlaams Parlement jaarlijks het bedrag bepaalt. Alle uitgaven vanuit dit begrotingsprogramma dienen te beantwoorden aan de internationale criteria voor ODA. Met deze publicatie rapporteert de Vlaamse Regering over de bestedingen vanuit dat begrotingsprogramma (Kaderdecreet, artikel 22).

1 Meer informatie beschikbaar op http://www.oecd.org/dac/stats/methodology.htm
2 Lijst landen en organisaties beschikbaar op http://www.oecd.org/dac/stats/daclist.htm
3 Kaderdecreet van 22 juni 2007 inzake ontwikkelingssamenwerking, beschikbaar op http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1016071.html

Naast uitgaven vanuit het Vlaams ontwikkelingsbeleid, bieden ook andere Vlaamse overheidsentiteiten ondersteuning aan organisaties, projecten en programma's gericht op het versterken van ontwikkeling in het Zuiden. Indien ze voldoen aan de criteria voor ODA, zijn ook deze uitgaven vervat in dit rapport.

Om verwarring te voorkomen tussen de verzameling van ODA en de deelverzameling van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking, deelt het ODA rapport beide verzamelingen op per hoofdstuk. De koptekst bovenaan geeft aan of het hoofdstuk handelt over:

- Overzicht van de totale ODA (blauwgroene kleur)
- Overzicht van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking; (rode kleur)
- Overzicht van de Vlaamse bijdrage voor klimaatfinanciering (groene kleur).

Op vraag van de Mozambikaanse overheid steunt Vlaanderen Vzw Apopo. Deze organisatie ontwikkelt detectieratentechnologie voor humanitaire doeleinden, zoals humanitaire ontmijning en de opsporing van TBC in Mozambique.

© Maarten Boersema - boersemabeeldtaal.nl.

1.2 PROJECTINFORMATIE RAADPLEGEN VIA DE ONLINE DATABANK

Om gericht gegevens over de Vlaamse ODA te consulteren, kunnen geïnteresseerden onderstaande online databank raadplegen. Via meerdere indicatoren kan men een zoekstrategie ontwikkelen. De zoekresultaten bieden naast de financiële informatie ook het doelstellingenkader en (waar beschikbaar) de eigenlijke planningsdocumenten van de projecten. Deze digitale module versterkt op die manier de transparantie over het Vlaamse ontwikkelingsbeleid.

De zoekmodule is tevens bereikbaar via de website van het Departement internationaal Vlaanderen (weblink: http://www.vlaanderen.be/int/vlaamse-oda). Op deze website vindt u hyperlinks naar de databank.

KEUZE VAN DE ZOEKINDICATOR	WEBADRES
Begunstigden: opdeling volgens het statuut van de begunstigde (overheid, NGO, VN instelling,...)	http://www.vlaanderen.be/int/oda/begunstigde
Sector: opdeling volgens de beoogde sectoren waar de hulpstroom op gericht is	http://www.vlaanderen.be/int/oda/sector
Regio: opdeling volgens de ontvangende regio	http://www.vlaanderen.be/int/oda/regio
Land: opdeling volgens het ontvangende land	http://www.vlaanderen.be/int/oda/land
Type uitgave: opdeling volgens beleidsfinaliteit (bilaterale -, indirecte -, multilaterale hulp,..)	http://www.vlaanderen.be/int/oda/indeling
Jaar: (ODA jaar) opdeling volgens jaar van betaling	http://www.vlaanderen.be/int/oda/jaar
Beleidsdomein: opdeling volgens Vlaams beleidsdomein (en onderliggende entiteiten) van waaruit de ODA vertrok	http://www.vlaanderen.be/int/oda/beleidsdomein
Meerdere indicatoren combineren: elk van de bovenstaande indicatoren kunnen, gezamenlijk of apart, worden gefilterd	http://www.vlaanderen.be/int/oda/combineren

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE ODA

2. OVERZICHT VAN DE VLAAMSE ODA

2.1 OVERZICHT ODA VOLGENS OPDELING NOORD- EN ZUIDWERKING

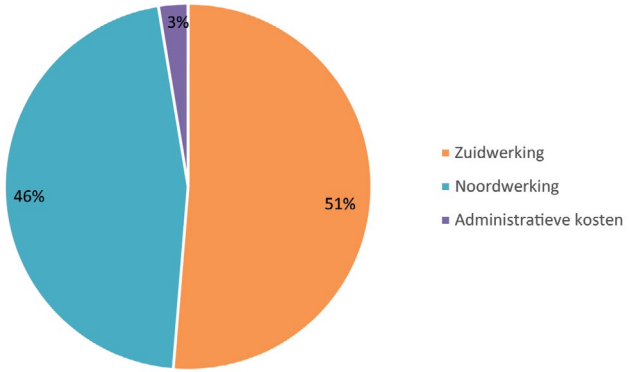

De Vlaamse ODA in het jaar 2014 bedraagt 56.547.182 euro.[1] Daarvan valt 29.002.023 euro of 51% onder Zuidwerking. Met deze middelen investeert Vlaanderen in projecten, programma's en fondsen in ontwikkelingslanden. 60% van de kredieten voor Zuidwerking komt terecht in de prioritaire regio Zuidelijk Afrika.[2]

De Noordwerking bedraagt 26.073.748 euro of 46% van de totale ODA. Deze bijdragen komen ten goede aan binnenlandse actoren die een belangrijke rol spelen op vlak van ontwikkelingssamen-werking. De fondsen verlaten in eerste instantie het land niet, maar kunnen wel indirect een effect hebben op de socio-economische ontwikkeling in het Zuiden.[3]

Ten slotte heeft het Departement internationaal Vlaanderen administratieve kosten geboekt, noodzakelijk om het beleid en de uitvoering van de ontwikkelingssamenwerking tot stand te brengen. Omdat bij administratieve kosten niet steeds duidelijk is of de uitgave verband houdt met Zuidwerking of Noordwerking, is die kostensoort apart weergegeven in de analyses. In 2014 beliep deze kost 2,7% van de totale ODA.

Hieronder volgt een overzicht op de bestedingen voor Zuidwerking (2.1.1) en Noordwerking (2.1.2).

1 De totale ODA is de som van alle ontwikkelingsrelevante uitgaven, verminderd met alle terugvorderingen
2 De uitgaven aan de regio 'zuidelijk Afrika' in 2014 (in totaal 17.437.337 euro) zijn te consulteren op http://www.vlaanderen.be/int/oda/regio
3 Zo draagt de structurele financiering van het Antwerpse Instituut voor Tropische Geneeskunde bij tot de ontwikkeling van medicatie en aangepaste behandelingsmethoden ter bestrijding van tropische ziekten

2.1.1 Zuidwerking

Onderstaande tabel biedt een overzicht van alle bestedingen die rechtstreeks ten goede komen aan ontwikkelingslanden. Deze bijdragen vallen onder de categorie 'Zuidwerking'.

Zuidwerking				Totaal: 29 002 023 €
Soort uitgaven binnen de Zuidwerking				
	Bilateraal (direct)	**Bilateraal (indirect)**	**Bi-Multi**	**Totaal**
	4.992.119 €	**4.012.226 €**	**11.832.126 €**	**20.836.471 €**
Zuid-Afrika	-540.487	1.699.594	953.400	2.112.507
Mozambique	3.000.000	618.880	928.948	4.547.828
Malawi	2.532.606	1.215.000	2.319.631	6.067.237
Zuidelijk Afrika (regio)		460.000	3.566.300	4.026.300
Andere		18.753	4.063.847	4.082.600
Multilaterale samenwerking (ongeoormerkte bijdragen)				**2.525.725 €**
Adaptation Fund				1.000.000
Central Emergency Response Fund (CERF)				300.000
VN Agentschap voor Palestijnse Vluchtelingen (UNRWA)				300.000
Unicef International				250.000
Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS)				250.000
VN-Wereldvoedselprogramma (WFP)				200.000
Financiering milieuverdragen (UNFCCC, UNEP, UNECE)				220.415
International Seed Testing Organisation (ISTA)				5.310
Indirecte samenwerking				**3.760.380 €**
Toegepast wetenschappelijk onderzoek in ontwikkelingslanden				80.213
Handel, ondernemerschap en ontwikkeling				2.324.357
Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling				781.257
Studiebeurzen en opleiding (uitgevoerd in ontwikkelingslanden)				295.920
Vlaams Fonds Tropisch Bos				69.406
Varia (vnl. in de sector transport en opslag)				209.227
Humanitaire hulp (exclusief Bi-Multi of multilaterale bijdragen aan WFP, CERF, UNRWA)				**1.879.447 €**

De **bilaterale samenwerking** betreft vormen van samenwerking die gebaseerd zijn op een overeenkomst tussen de Vlaamse Regering en een partnerland van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Vlaanderen focust haar beleid op Zuid-Afrika, Mozambique, Malawi. De samenwerking is beschreven in de vijfjarige strategienota's, die de prioriteiten van de samenwerking bepalen. Voor regionaal georiënteerde en grensoverschrijdende programma's ligt de focus op Zuidelijk Afrika.

De **directe bilaterale samenwerking** – dat is steun van overheid tot overheid – bedraagt 5 miljoen euro. Bij indirecte bilaterale samenwerking (4 miljoen euro) worden lokale, internationale of Vlaamse organisaties ingezet bij de uitvoering van de strategienota met een partnerland. De categorie Bi-Multi (11,8 miljoen euro) omvat alle bijdragen aan multilaterale instellingen die ofwel geografisch ofwel thematisch geoormerkt zijn. Onder Bi-Multi vallen zowel VN-programma's van de bilaterale samenwerking, als flankerende initiatieven gericht op meerdere landen.

Multilaterale actoren besteedden in totaal 7,8 miljoen euro in de partnerlanden of de regio van Zuidelijk Afrika. De overige 4 miljoen voor Bi-multi betreft programma's die niet geografisch maar wel thematisch geoormerkt zijn, zoals bijvoorbeeld het Trust Fund met de Internationale Arbeids-organisatie en UNESCO

© Veronique Schotte

Bi-Multi: in 2014 geoormerkte middelen per VN-organisaties	11.832.126 €
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)	2.758.848
World Health Organisation	2.655.948
United Nations World Food Programme (WFP)	1.010.000
International Fund for Agricultural Development (IFAD)	1.000.000
World Agroforestry Centre (ICRAF)	810.804
One UN Fund Malawi	775.000
Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)	640.000
Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO)	634.631
Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS)	500.000
Unicef	500.000
United Nations Environment Programme (UNEP)	250.895
United Nations Development Programme (UNDP)	150.000
Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	80.000
Europese Raad	66.000

De **multilaterale samenwerking** – waarbij bijdragen opgaan in de begroting van een multilaterale organisatie – bedraagt 2,5 miljoen euro. Ongeoormerkte hulp laat toe dat de betrokken organisaties de Vlaamse bijdragen op een flexibele manier kunnen inzetten in functie van de voortdurend wijzigende noden.

De in het Zuiden ingezette **indirecte samenwerking** in 2014 is goed voor 3,8 miljoen euro. Bij indirecte samenwerking draagt de expertise van een indirecte speler (bvb. een NGO, wetenschappelijke instelling of een VZW) bij tot totstandkoming en uitvoering van een concreet project, maar dan buiten het raamwerk van de bilaterale strategienota's met de partnerlanden. Binnen de Zuidwerking onderscheiden we een aantal samenwerkingsinitiatieven die gericht zijn op het nastreven van een specifieke doelstelling. Bestedingen voor 'handel en ontwikkeling' hebben als doel de levensomstandigheden van inwoners te verbeteren door de productiviteit en toegang tot productiemiddelen en de markt te verbeteren. Het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling streeft de realisatie van de watergerelateerde doelstellingen binnen Millennium-doelstelling 7 na. Het Vlaams Fonds Tropisch Bos zet in op de baten van bosbouw en -beheer in de strijd tegen de klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit en verwoestijning in ontwikkelingslanden.

Vlaanderen verleent in het kader van de internationale samenwerking ook bijstand aan gebieden die getroffen zijn door rampspoed van natuurlijke of menselijke oorsprong. De resterende categorie voor **noodhulp** vertegenwoordigt 1,9 miljoen euro. Om dubbeltelling te vermijden zijn de voor noodhulp relevante bijdragen aan VN-instellingen hier niet hernomen. Bijdragen aan onder meer het Wereldvoedselprogramma, het VN-agentschap voor Palestijnse Vluchtelingen, CERF en andere zijn reeds weergegeven in de tabellen voor Bi-Multi en multilaterale samenwerking.

2.1.2 Noordwerking

Onderstaande tabel biedt een overzicht van alle bestedingen die ten goede komen aan binnenlandse actoren, die indirect een positieve invloed uitoefenen op de ontwikkelingsproblematiek.

Noordwerking	Totaal: 26.073.748 €
Soort uitgaven binnen de Noordwerking	
Wetenschappelijk onderzoek en onderwijs	**17.257.000 €**
Instituut voor Tropische Geneeskunde Antwerpen (ITG)	13.449.000
Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -Beheer (IOB)	2.751.000
Universiteit van de Verenigde Naties (UNU)	1.057.000
Ontwikkelingseducatie en sensibilisatie	**2.269.514 €**
Steun aan NGO's en/of vzw's	**2.715.405 €**
Gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking	**2.808.530 €**
Gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking	2.603.945
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten VZW	204.585
Studiebeurzen en opleiding (uitgevoerd in donorland)	**1.023.300 €**

Ongeveer 70% van de middelen voor de Noordwerking komt tegemoet aan **ontwikkelingsrelevant wetenschappelijk onderzoek en onderwijs**. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde specialiseert zich in onderzoek, onderwijs en dienstverlening in de Tropische Geneeskunde en de organisatie van gezondheid in ontwikkelingslanden. Het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -Beheer (IOB) is actief op het vlak van voortgezet academisch onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening op het gebied van de economische, politieke en sociale aspecten van ontwikkelingsbeleid en -beheer. De Universiteit van de Verenigde Naties (UNU) onderzoekt de mondiale problemen die binnen de belangstelling van de VN vallen: vrede en goed bestuur, ontwikkeling, milieu, wetenschap en technologie.

Uitgaven in kader van **ontwikkelingseducatie en sensibilisatie** bedragen 2,3 miljoen euro. Een positieve houding ten opzichte van ontwikkelingssamenwerking vormt een belangrijk fundament voor een vreedzame en solidaire maatschappij. Door het draagvlak voor armoede-bestrijding te ondersteunen werken we aan een sterkere verantwoordelijkheidszin bij de Vlaamse burger. Steden en gemeenten staan dicht bij de burger en hebben een specifieke meerwaarde bij het sensibiliseren van moeilijk bereikbare doelgroepen. 2,8 miljoen euro ging uit naar het impulsbeleid voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking.

Ook binnen zijn Noordwerking voorziet de Vlaamse overheid in de **ondersteuning van NGO's,** in de vorm van loon- en werkingssubsidies. Als actoren van de civiele samenleving op vlak van ontwikkelingssamenwerking hebben deze een belangrijke rol te spelen op het vlak van draagvlakversterking, als waakhond over het overheidsoptreden en als innovatieve ontwikkelaars van projecten in het Zuiden.

Door studenten in het Zuiden de kans te bieden een specifieke opleiding te volgen in Vlaanderen, versterkt indirect de capaciteit in de landen van herkomst. **Beurzen** uitgevoerd in het donorland vertegenwoordigen 1 miljoen euro in 2014.

Wie meer gedetailleerde informatie zoekt over de samenstelling van de ODA volgens de hierboven afgebakende uitgavetypes, kan de lijst 'type uitgave' raadplegen op de website
http://www.vlaanderen.be/int/oda/indeling

Music Fund Vzw steunt muziekscholen en leidt herstellers op van muziekinstrumenten in ontwikkelingslanden.

© Veronique Schotte

2.2 BELEIDSINDICATOREN OVER DE VLAAMSE ODA

De bovenstaande onderverdeling - Noordwerking, Zuidwerking en administratieve kosten – biedt nog geen inzicht in de sectorale verdeling, de keuze van partners, de herkomst van de middelen, en andere beleidsinformatie. Dit hoofdstuk neemt een aantal bijkomende indicatoren onder de loep. Waar mogelijk wordt de evolutie sinds 2009 weergegeven.

2.2.1 Verdeling ODA volgens begunstigde

Onderstaande grafiek groepeert de begunstigden van de Vlaamse ODA.

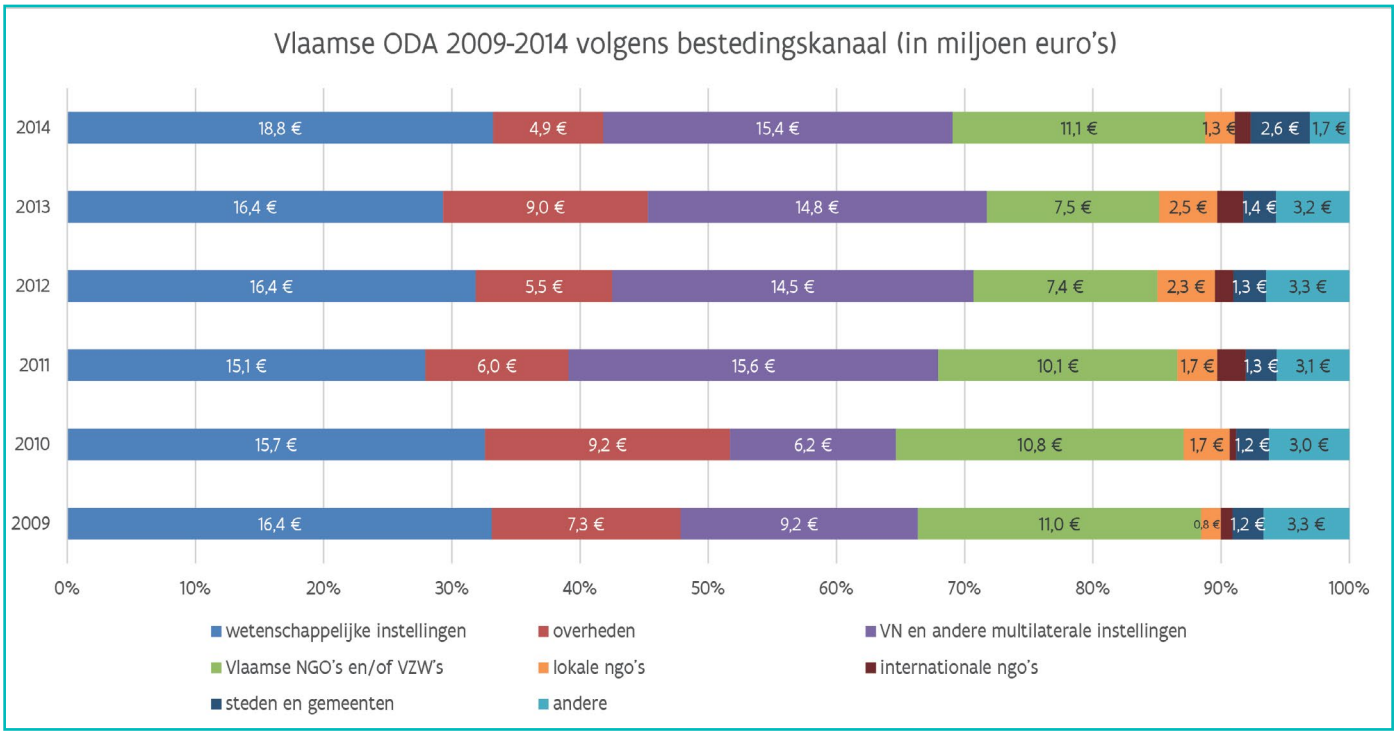

Vlaanderen kanaliseert traditioneel een groot aandeel – gemiddeld ongeveer 30 procent – van haar ODA via **wetenschappelijke instellingen**. In 2014 schrijven ze 33,2% van de Vlaamse ODA 2014 op hun conto, goed voor een besteding van 18,8 miljoen euro. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde ontving in totaal 13,6 miljoen euro in de vorm van structurele ondersteuning en als uitvoerder van structurele samenwerking met een Mozambikaanse wetenschappelijke gezondheidsinstelling.

Het aandeel aan **multilaterale instellingen** bleef in de periode 2011-2014 constant tot 27 à 28% van de totale bestedingen. Ook in 2014 tikt het aandeel aan multilaterale instellingen af op 27,3%. Het betreft zowel core-support die rechtstreeks in de algemene begroting van de instelling terechtkomt (gecategoriseerd als 'multilaterale steun'), als bijdragen met een geografische of thematische oormerking (gecategoriseerd als 'Bi-Multi'). Om zoveel mogelijk synergieën te creëren met het bilateraal ontwikkelingsbeleid in de partnerlanden, concentreert Vlaanderen zijn bijdragen op de landen in Zuidelijk Afrika. VN-agentschappen treden ook op als uitvoerende partner van de bilaterale samenwerking met de partnerlanden.

NGO's of VZW's ontvingen in 2014 samen 23,2% van de ODA, ofwel 13,1 miljoen euro. Dit percentage is de som van het aandeel Vlaamse NGO's en VZW's (20%), lokale NGO's (2%) en internationale NGO's (1%). Deze actoren treden op als uitvoerende partners van ontwikkelings-programma's, maar krijgen ook ondersteuning voor hun algemene loon- en werkingskosten.

In totaal ging 8,6% van de Vlaamse ODA rechtstreeks naar de **overheden** van Zuid-Afrika, Mozambique en Malawi. De samenwerking met overheden in partnerlanden is quasi integraal gefinancierd met middelen uit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking.

Ten slotte gaat 4,6% van de ODA naar binnenlandse **steden en gemeenten**, in het kader van draagvlakversterking voor ontwikkelingssamenwerking. Ook deze subsidies zijn volledig afkomstig van de begroting voor ontwikkelingssamenwerking.

De categorie '**andere**' bundelt alle uitgaven die niet thuishoren bij elk van de andere begunstigde-categorieën. Het gaat voornamelijk over beheerskosten voor de uitvoering van het ontwikkelingsbeleid.

Meer weten?

Wie meer gedetailleerde informatie zoekt over de samenstelling van de ODA volgens de begunstigde, kan terecht op de online zoeklijst, beschikbaar op:
http://www.vlaanderen.be/int/oda/begunstigde

2.2.2 Verdeling ODA volgens ontvangende regio en landen

De begunstigden van de Vlaamse ODA zijn actief in meerdere regio's in de wereld. Om een zicht te krijgen op de geografische spreiding van de ODA, groepeert onderstaande tabel de begunstigde regio's. Aangezien ook ongeoormerkte bijdragen deel uitmaken van de Zuidwerking, is de som van alle bijdragen aan onderstaande regio's niet gelijk aan de totale bijdrage voor Zuidwerking.[1]

Ontvangende regio's van Vlaamse ODA 2014			Bijdrage (€)	Aandeel zuidwerking
Afrika			18.827.662	64,9%
Waarvan:	**Noord-Afrika**		120.284	0,4%
	Sahel		101.270	0,4%
	West-Afrika		686.969	2,5%
	Centraal Afrika		56.478	0,2%
	Oost-Afrika		425.324	1,6%
	Zuidelijk Afrika		17.437.337	60,1%
	Waarvan:	**Malawi**	6.166.842	22,8%
		Zuid-Afrika	2.218.664	8,2%
		Mozambique	4.547.828	15,7%
		Subregionaal / andere landen in de regio	4.504.002	16,7%
Latijns-Amerika / Caraïben			1.393.945	5,2%
Azië			872.249	3,2%
Midden-Oosten /Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA)			1.080.379	3,7%
Centraal en Oost Europa			310.500	1,1%

De prioritaire partnerlanden en regio zijn, met 30,8% van de totale ODA, de grootste ontvangers van Vlaamse ODA in 2014. Aangezien ook administratieve kosten en Noordwerking deel uitmaken van de ODA, zegt deze indicator niet alles over de mate van concentratie op de prioritaire regio. Abstractie makend van de uitgaven die de landgrenzen niet overschrijden, kunnen we stellen dat 60,1% van de uitgaven voor Zuidwerking in Zuidelijk Afrika terechtkomt.

De onderliggende projecten en programma's, geordend volgens regio en land, zijn online raadpleegbaar op deze webstek: http://www.vlaanderen.be/int/oda/regio

1 Deze totaalbedragen per land in Zuidelijk Afrika omvatten alle ODA: voor zowel (in)directe bilaterale samenwerking, Bi-Multi, indirecte samenwerking en noodhulp. Daarom wijkt dit cijfer af van het cijfer uit de tabel op bladzijde 7, dat enkel de uitgaven voor (in)directe bilaterale samenwerking en Bi-Multi geografisch uitsplitst.

2.2.3 Verdeling ODA aan de concentratielanden en -regio volgens type begunstigde

Het overzicht van de bijdragen per type begunstigde (zie 2.2.1) kunnen we ook toepassen op de prioritaire partnerlanden en regio van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Zo verkrijgen we inzicht in de bilaterale kanalen van besteding in 2014.

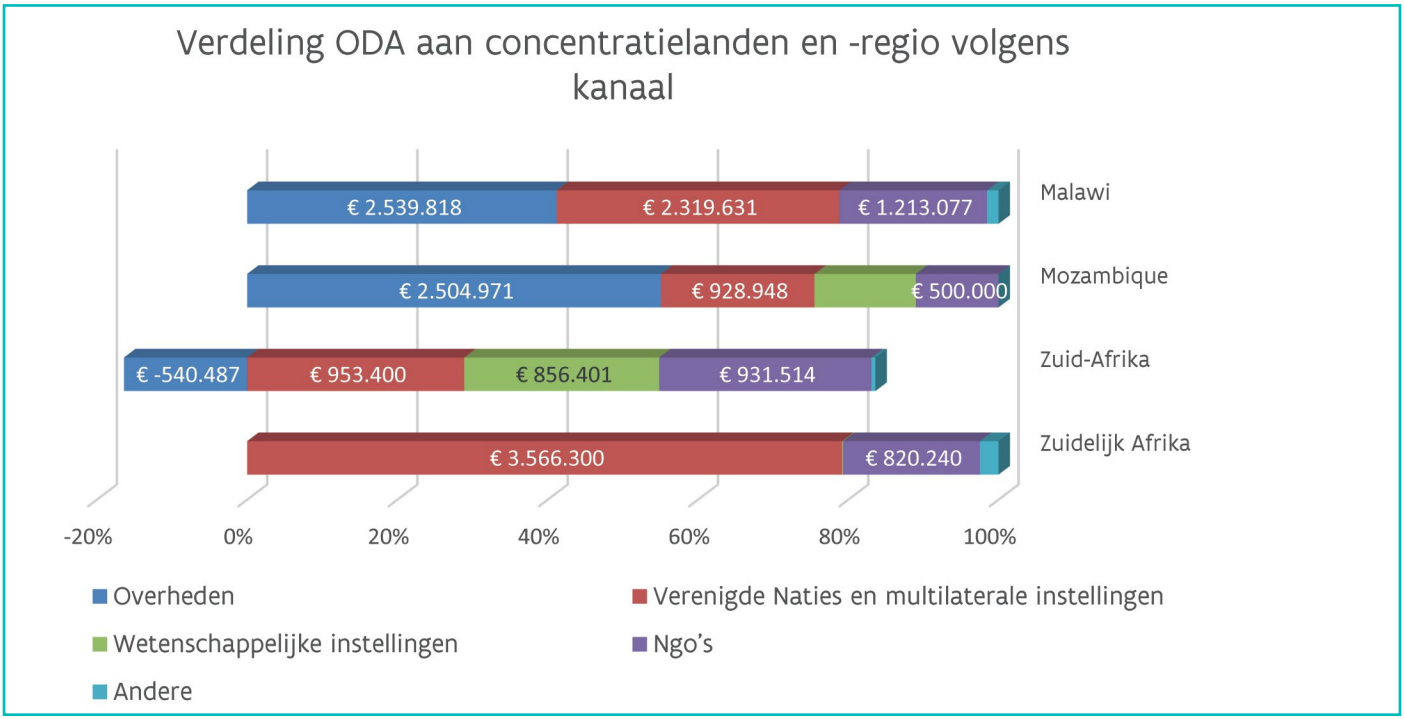

In **Malawi** is het meest ingezet op samenwerking met de overheid. Vlaanderen concentreert haar directe bilaterale hulp hier op landbouwvoorlichting. In het sectorfonds voor landbouw en voedselzekerheid fungeert Vlaanderen als 'leading donor' voor alle interventies van deelnemende donoren op vlak van landbouwvoorlichting.
In **Mozambique** is in 2014 ingezet op gedelegeerde samenwerking met Denemarken op vlak van voedingspraktijken en is bijgedragen tot het sectorfonds voor gezondheid.
In **Zuid-Afrika** is het aandeel directe bilaterale samenwerking verminderd tot -540.487 euro door twee terugvorderingen in de provincies Limpopo en Kwazulu Natal.

In Malawi waren de **VN-organisaties** ICRAF, Voedsel en Landbouworganisatie (FAO), One UN Fund, Wereldvoedselprogramma (WFP) en UNICEF actief. In Mozambique gaat het om de Wereldgezondheidsorganisatie en het Wereldvoedselprogramma (WFP). In Zuid-Afrika hebben de VN-organisaties UNESCO, UNICEF, de Internationale Arbeidsorganisatie, en het VN-Milieuprogramma (UNEP) programma's en projecten uitgevoerd.

De hulpvolumes voor **samenwerking met NGO's** is vergelijkbaar voor Malawi, Zuid-Afrika en Zuidelijk Afrika. In Mozambique lijkt de bijdrage minder omvangrijk, maar dit is voornamelijk te wijten aan het meerjarig betalingsritme. In het voorgaande jaar ontvingen deze actoren 2,6 miljoen euro.

Bij de ODA aan de regio **Zuidelijk Afrika** (zowel de regio als landen in de regio, exclusief de drie bovenstaande staafdiagrammen) zijn multilaterale instellingen en NGO's de belangrijkste uitvoerders. Het betreft vaak programma's die grensoverschrijdend werken en waarvoor deze spelers een specifieke expertise bieden. De samenwerkingsovereenkomst met UNAIDS en het WHO departement voor Reproductieve Gezondheid en Onderzoek is zacht geoormerkt op meerdere landen in de regio Zuidelijk Afrika. Verder richten ook ICRAF en UNESCO programma's zich op meerdere landen van de regio. Het Rode Kruis werkte in 2014 aan de kwaliteitsverbetering van eerstehulpverlening in de regio.

2.2.4 Herkomst en samenstelling van de Vlaamse ODA bijdragen

In 2014 was 97,8% van de ODA afkomstig van vier beleidsdomeinen: internationaal Vlaanderen (iV), Onderwijs en Vorming (OV), Economie, Wetenschappen en Innovatie (EWI) Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE).

Deze onderverdeling per beleidsdomein is online te raadplegen op:
http://www.vlaanderen.be/int/oda/beleidsdomein

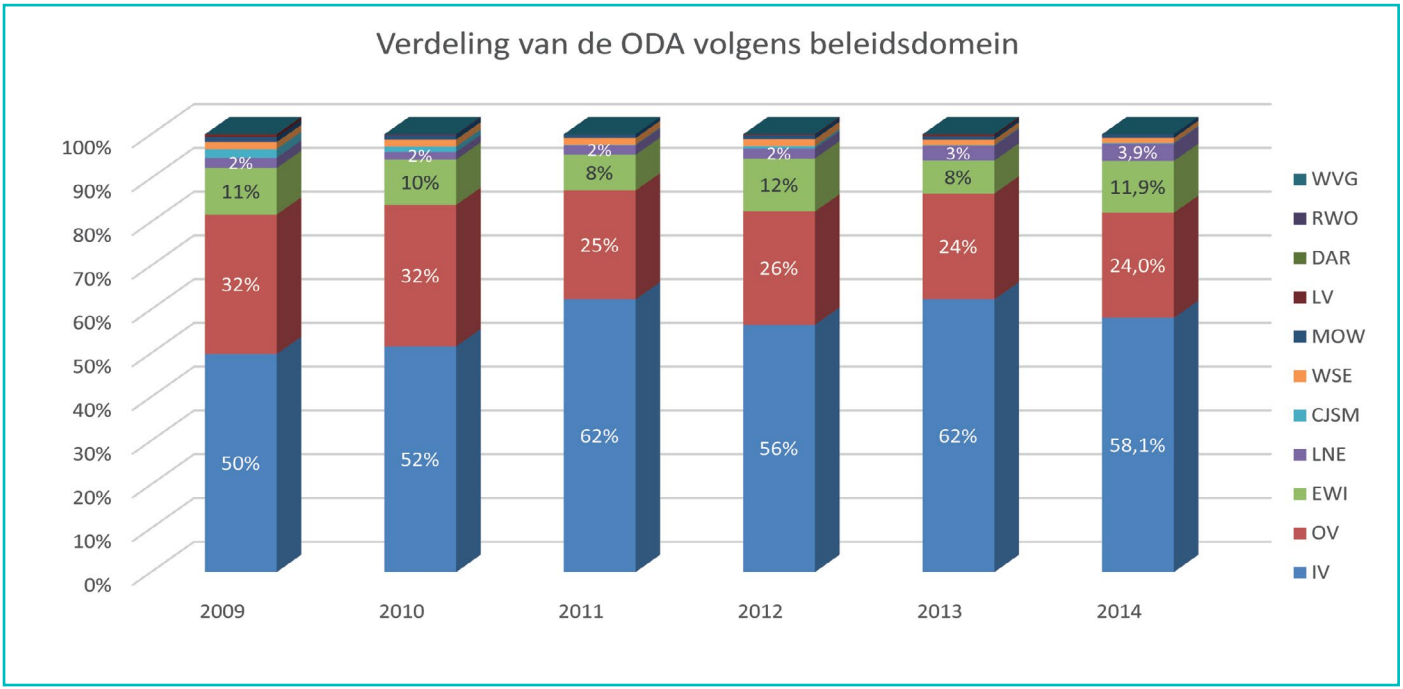

Het relatieve aandeel van IV nam tussen 2013 en 2014 af van 62 naar 58,1 procent door twee trends. Enerzijds heeft IV ten opzicht van 2013 2 miljoen euro minder besteed, en anderzijds is de bijdrage van alle andere beleidsdomeinen tussen 2013 en 2014 toegenomen met 2,5 miljoen euro. Het aandeel van EWI is sterk toegenomen (van 8 naar 12%), omdat 2014 een scharnierjaar was tussen twee periodes van het Vlaams UNESCO-Trustfonds Wetenschappen. Daarom zijn in 2014 zowel betalingen voor het afsluiten als het opstarten van projecten gemaakt. De stijging van het aandeel van LNE in de totale ODA is toe te schrijven aan een éénmalige bijdrage van 1 miljoen euro aan het Adaptation Fund.

Departement iV is het beleidsdomein dat de middelen uit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking beheert. Op basis van de ODA uitgaven van enerzijds de beleidsdomeinen EWI, OV en iV en anderzijds de resterende beleidsdomeinen kunnen we de ODA ruwweg in drie blokken opdelen.

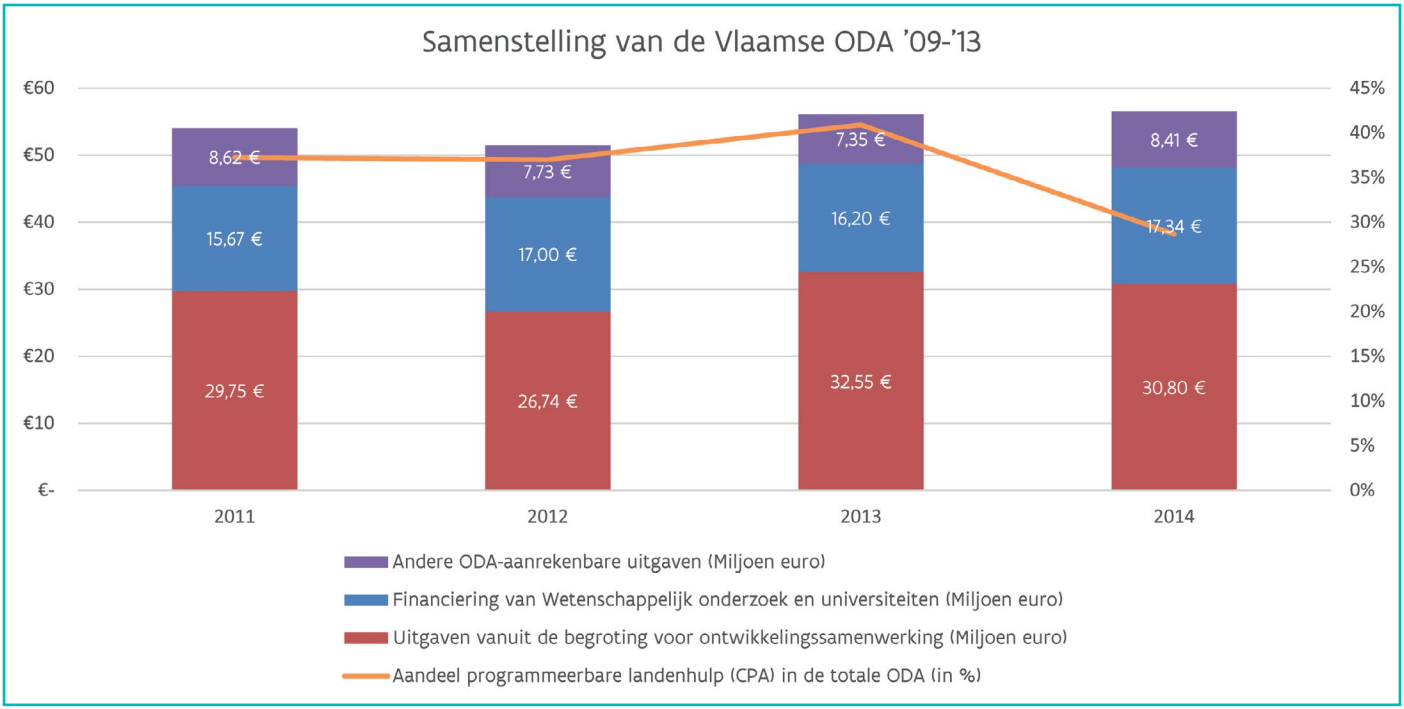

De rode staafdiagram in bovenstaande grafiek stelt de bestedingen afkomstig uit de **begroting voor ontwikkelingssamenwerking** voor. Deze uitgaven in 2014 bedragen bijna 2 miljoen euro minder dan in 2013, maar ongeveer 1 miljoen meer als het gemiddelde bedrag van de voorbije 3 jaren.

De financiering van **wetenschappelijke instellingen en universiteiten** (blauwe staafdiagram) nam geleidelijk toe sinds 2006. Deze steun is grotendeels vastgelegd in overeenkomsten die voorzien in een jaarlijkse indexatie, wat leidt tot een meer stabiel verloop van de uitgaven. De subsidies zijn voornamelijk afkomstig uit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV) en Economie, Wetenschappen en Innovatie (EWI). Wetenschappelijk onderzoek wordt vooral verricht in de sectoren gezondheid en landbouw.

De paarse staafdiagram verwijst **alle overige ODA aanrekenbare uitgaven**. Dit aandeel, betaald door meerdere beleidsdomeinen, kende als gevolg van besparingen binnen de Vlaamse overheid een continue dalende trend sinds 2009, maar lijkt in 2014 terug op te veren. De eenmalige bijdrage van LNE aan het Adaptation Fund (1 miljoen euro) kan de toename met 1 miljoen in vergelijking tot 2013 verklaren.

De oranje lijn geeft de evolutie weer van het aandeel '**programmeerbare landenhulp**' (CPA). Deze indicator kijkt enkel naar de hulp uit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking die is afgestemd op de meerjarige strategienota's en waar de partnerlanden zeggenschap over hebben. Als dusdanig maakt de indicator abstractie van noodhulp, uitgaven op vlak van Noordwerking en administratieve kosten. Het aandeel CPA steeg sinds 2008 tot 40% in 2013. In 2014 daalt het aandeel CPA tot 29%. Volgende trends liggen aan de basis van de daling van de CPA in 2014:

1. Het aandeel uitgaven vanuit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking binnen de totale ODA kende een lichte terugval. Enkel die uitgaven komen in aanmerking voor CPA

2. Tussen 2013 en 2014 vervijfvoudigden de uitgaven voor humanitaire hulp, die buiten het bestek van CPA vallen

3. Het aandeel ODA voor Vlaamse steden en gemeenten nam tussen 2013 en 2014 toe met 1,2 miljoen. Ook deze uitgaven zijn niet programmeerbaar voor de Vlaamse partnerlanden.

4. De eenmalige participaties van 2 miljoen euro aan microfinancieringsfondsen zijn geen CPA.

2.2.5 Verdeling ODA volgens sector

Hieronder volgt de besteding van de Vlaamse ODA per sector. Het Ontwikkelingscomité van de OESO heeft dit systeem voor de codering van de sectoren op punt gesteld. De sectorcodering laat toe de finaliteit van ontwikkelingsbijdragen te kennen en donorinspanningen in kaart te brengen.

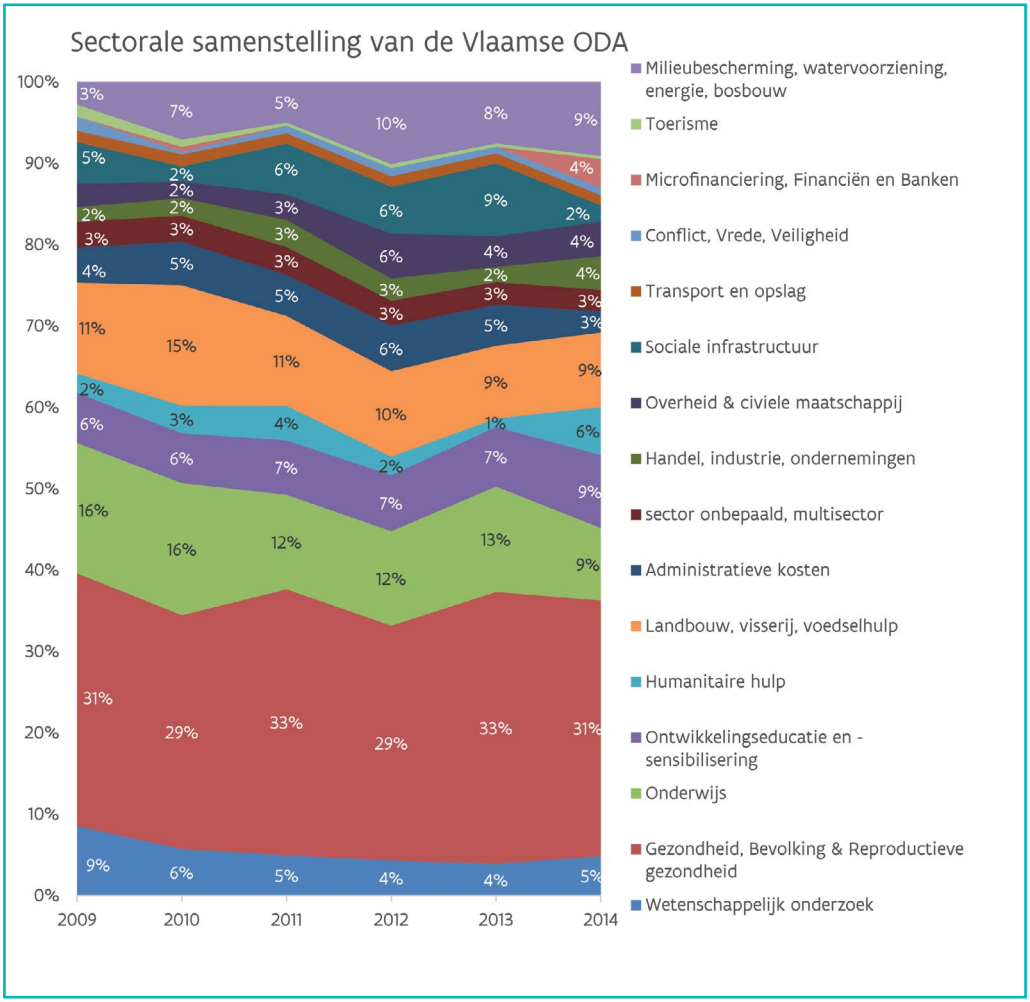

De Vlaamse ODA 2014 concentreert zich rond de sectoren **gezondheid**, inclusief seksuele en reproductieve gezondheid (31%), **landbouw, visserij en voedselhulp** (9%), **onderwijs** (9%) en **ontwikkelingseducatie en - sensibilisatie** (9%). Deze vier grootste sectoren vertegenwoordigen samen 58% van de ODA.

Sinds 2012 stellen we een toenemend belang vast van de sectoren milieubescherming, watervoorziening, energie en bosbouw, die nauw samenhangen met de internationale doelstellingen rond **klimaatfinanciering**. Deze sectoren vertegenwoordigen in 2014 samen 9 procent van de totale ODA.

In 2014 is een bijzondere inspanning verricht op vlak van **humanitaire hulp**. De uitgaven in die sector namen toe van 589.286 euro in 2013 naar 3,3 miljoen in 2014. De extra middelen zijn afkomstig uit teruggevorderde kredieten uit het verleden.

Verder zijn in 2014 twee participaties aangegaan in internationale **microfinancieringsfondsen**, elk ter waarde van ongeveer 1 miljoen euro.

Administratieve kosten gelinkt aan het beheer van de begroting voor ontwikkelingssamenwerking zijn opgenomen in de totale ODA. In 2014 gaat het om 2,7% van de totale ODA.

© Veronique Schotte

Het recht op gezondheid is de grootste sector binnen de Vlaamse ODA.

2.2.6 Verdeling ODA volgens typologie van de hulp

Sinds de Verklaring van Parijs aangaande de effectiviteit van de hulp (2005) hecht de internationale donorgemeenschap een groter belang aan de afstemming van hulp van donoren op bestaande beleidsdoelstellingen van de ontvangende landen. Ook de harmonisatie onder donoren van de procedures voor het uitvoeren van hulp vormt een aandachtspunt. Om de vooruitgang van donoren op dat vlak op te meten, ontwikkelde de OESO-typologieën van de hulp, die informatie bevatten over de wijze waarop de projecten, programma's en fondsen tot stand komen.

Zo komen we onder meer te weten of een donor vooral gebruik maakt van afzonderlijk gestuurde projecthulp, dan wel of de donor zijn hulp inzet via bestaande programma's of fondsen van de ontvangende overheid, VN-instellingen en/of van een groep van donoren. Afzonderlijke projecthulp gaat vaak gepaard met relatief hogere kosten op vlak van identificatie, opvolging en andere vormen van het beheer. Anderzijds biedt projecthulp meer mogelijkheden om de hulp te concentreren op de bilaterale prioriteiten. Onderstaande tabel geeft zowel de verdeling voor 2012, 2013 en 2014 weer.

TYPOLOGIEËN VAN DE HULP		ODA 2012	ODA 2013	ODA 2014
A02	Sectorale begrotingssteun	3 000 000 €	4 700 000 €	2 996 300 €
B01	Ongeoormerkte bijdragen aan NGO's, andere private entiteiten, publiek-private partnerschappen en onderzoeksinstellingen	16 515 407 €	16 796 564 €	18 915 405 €
B02	Ongeoormerkte bijdragen aan multilaterale instellingen	1 954 042 €	2 742 141 €	3 582 725 €
B03	Bijdragen aan specifieke programma's en fondsen, beheerd door internationale instellingen (internationale NGO's en multilaterale instellingen)	2 450 000 €	3 140 000 €	6 144 936 €
B04	Gepoolde bijdragen (niet beheerd door multilaterale instellingen)	0 €	500 000 €	0 €
C01	Projecthulp	18 597 568 €	19 135 187 €	16 406 644 €
D0	Experten en technische assistentie	1 792 077 €	1 215 483 €	928 417 €
E01	Beurzen / training in het donorland	961 616 €	1 098 568 €	1 023 300 €
G01	Administratieve kosten	2 875 849 €	3 030 565 €	1 471 411 €
H01	Draagvlakversterking voor ontwikkelingssamenwerking	3 324 354 €	3 731 678 €	5 078 043 €

Vlaanderen steunt, samen met andere internationale donoren, **sectorale fondsen** in Malawi en in Mozambique (typologie A02). De donoren stemmen hun bijdrage via dit mechanisme af op de beleidsplannen van het ontvangend land, en kijken toe op een doelmatig financieel beheer van het ministerie.

In 2014 nam het aandeel **ongeoormerkte hulp aan multilaterale organisaties** (B02) toe. Naast de bijdragen voor multilaterale samenwerking (Zuidwerking), ontving ook de Universiteit van de Verenigde Naties (UNU) een ongeoormerkte bijdrage (Noordwerking).[1]

De ongeoormerkte bijdragen aan de **wetenschappelijke instellingen** ITG en IOB[2] (16,2 miljoen euro) en de loonsubsidies voor Vlaamse NGO's (1,5 miljoen euro) verklaren het hoge aandeel voor ongeoormerkte bijdragen aan NGO's en onderzoeksinstellingen (B01).

Bij subsidies aan **specifieke programma's en fondsen van internationale organisaties** (typologie B03) oefent de donor geen invloed uit op de uiteindelijke toewijzing van de fondsen aan projecten. Vlaanderen steunde bestaande programma's van het VN-Ontwikkelingsfonds (UNDP), het Wereldvoedselfonds (WFP), Het Wereldkinderfonds (UNICEF), UNAIDS, Internationaal Fonds voor Landbouwontwikkeling (IFAD) en de Wereldgezondheidsorganisatie. Ten slotte vallen de Vlaamse participaties aan microfinancieringsfondsen, beheerd door Incofin en Alterfin, eveneens onder deze hulpcategorie.

Projecthulp (C01) is de grootste hulpcategorie binnen de Vlaamse ODA. Onder 'een project' verstaat OESO: "een set van input, activiteiten en output, die in onderlinge overeenstemming met de uitvoerende partner(overheid) bepaalde doelstellingen of outcomes nastreeft binnen een bepaald tijdskader, met een bepaald budget, in een bepaald geografisch gebied". De omvang van projecten varieert sterk. Heel wat samenwerkingsvormen tussen de Vlaamse overheid en de partnerlanden verloopt inderdaad volgens projectovereenkomsten. Toch is het aandeel projecthulp de afgelopen jaren constant afgenomen, van 36% in 2012, tot 29% in 2014, terwijl de hulpcategorieën van A01 tot en met B04 samen relatief toenamen van 46% in 2012 naar 56% in 2014.

Ten slotte voorziet Vlaanderen **technische assistentie, beurzen en draagvlakversterking** in donorland. Het beheer van het gehele ontwikkelingsbeleid brengt ook een administratieve kost met zich mee.

1 Zie overzichtstabellen hoofdstukken 2.1.1 en 2.1.2
2 Het Instituut voor Tropisch Geneeskunde en het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer

2.3 DE VLAAMSE ODA IN INTERNATIONALE CONTEXT

De bijdrage van Vlaanderen maakt deel uit van een groter geheel. In de partnerlanden zijn heel wat internationale bilaterale donoren actief. Onderstaande tabel biedt een inzicht in de grootteorde van de Vlaamse bijdrage in verhouding tot de totale bilaterale ODA (d.i. exclusief bijdragen van multilaterale VN-instellingen, ontwikkelingsbanken en de EU). Op basis van een rangschikking van grootste donor naar laagste, geeft onderstaande tabel de plaats weer die Vlaanderen inneemt in de bilaterale rangorde. Gezien de ODA van andere donoren in 2014 op het moment van schrijven nog niet beschikbaar is, loopt de vergelijking tot 2013.

VLAAMSE ODA IN DE PARTNERLANDEN				
	2010	2011	2012	2013
Zuid-Afrika				
Vlaamse ODA (€)	3.853.365	3.540.573	5.455.376	4.668.102
Positie donor rangorde	15	16	12	14
% v/d bilaterale ODA	0,64%	0,51%	0,81%	0,53%
Mozambique				
Vlaamse ODA (€)	4.972.225	7.930.012	2.952.536	8.713.647
Positie donor rangorde	20	18	21	19
% v/d bilaterale ODA	0,52%	0,64%	0,25%	0,67%
Malawi				
Vlaamse ODA (€)	7.819.937	4.924.518	9.308.656	7.394.682
Positie donor rangorde	8	9	8	9
% v/d bilaterale ODA	1,98%	1,51%	1,85%	1,50%

Uit onderstaande grafiek valt af te leiden dat de Vlaamse ODA in de grootteorde ligt van de nieuwste EU-donoren. Koplopers in absolute cijfers zijn Polen (357 miljoen euro; 0,10% BNI in 2013) en Tsjechië (160 miljoen euro; 0,11% BNI in 2013).

Bij hun toetreding tot de Europese Unie in 2004 en 2007 beloofden deze landen om tegen 2015 0,33% van hun BBP toe te wijzen aan ontwikkelingssamenwerking. Vlaanderen positioneert zich tussen Slowakije en Slovenië, twee landen die sinds 2013 lid zijn van het OESO-Ontwikkelingscomité (DAC).

ODA VAN DE NIEUWSTE EU DONOREN EN VLAANDEREN

	2010		2011		2012		2013	
	Miljoen €	% BNI	Miljoen €	% BNI	Miljoen €	% BNI	Miljoen €	% BNI
Roemenië	86	0.07	118	0.09	113	0.08	101	0.07
Hongarije	86	0.09	100	0.11	93	0.10	91	0.10
Slowakije	56	0.09	62	0.09	61	0.09	64	0.09
Vlaanderen	48	/	54	/	51	/	56	/
Slovenië	44	0.13	45	0.13	45	0.13	45	0.13
Litouwen	28	0.10	38	0.13	40	0.13	39	0.12
Cyprus	39	0.23	28	0.16	20	0.12	19	0.11
Estland	14	0.10	18	0.11	18	0.11	23	0.13
Bulgarije	31	0.09	35	0.09	30	0.08	37	0.10
Letland	12	0.06	14	0.07	16	0.08	18	0.08
Malta	10	0.18	14	0.25	14	0.23	14	0.20

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

3. OVERZICHT VAN DE VLAAMSE ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het bestedingspatroon uit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking. De bestedingen van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking vormen een deel van de totale Vlaamse ODA. Dit aandeel kende sinds 2008 een groei, maar is de afgelopen jaren gestabiliseerd rond de 55 procent.

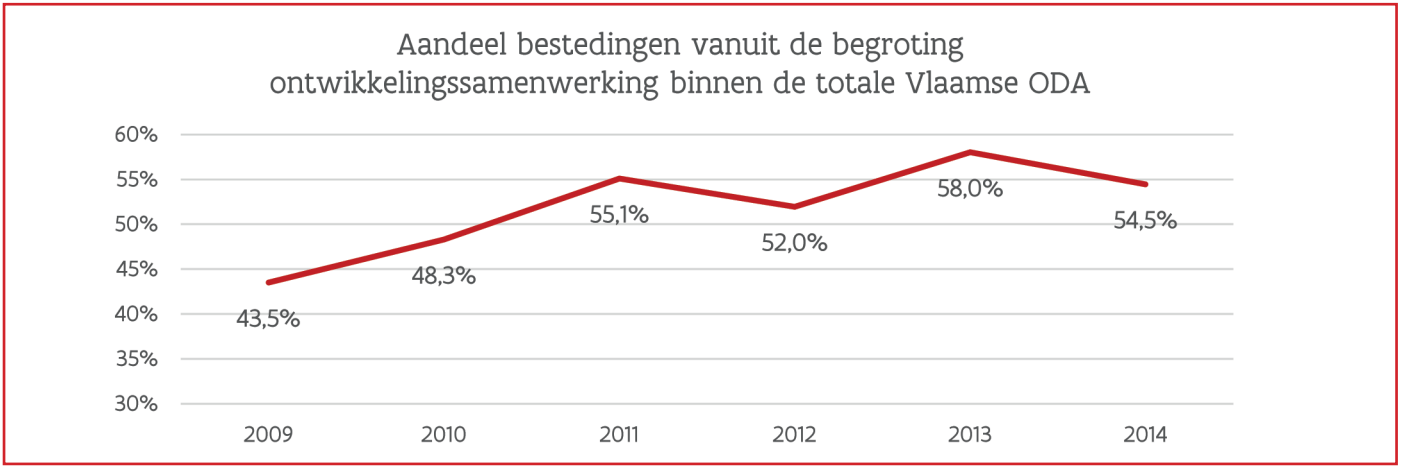

Het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) beheert de begroting voor ontwikkelings-samenwerking. In 2014 besteedde DiV in totaal 30.796.997 euro ODA vanuit deze begroting. Deze ODA kan men - op dezelfde wijze als voor de totale ODA - verder opsplitsen op basis van bestedingskanaal en sectorale focus.

3.1 INLEIDING: EEN GEFOCUST BELEID OP ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking focust op de samenwerking met de landen Zuid-Afrika, Mozambique en Malawi. De samenwerking met een partnerland is steeds geformaliseerd binnen een Memorandum of Understanding (MOU), die het kader biedt waarin Vlaanderen inzet op de ontwikkelingsprioriteiten van het partnerland. De strategienota's bepalen de samenwerkings-prioriteiten over een periode van vijf jaar. Deze documenten dragen bij tot de voorspelbaarheid van de hulp.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking onderschrijft het internationale hulpparadigma aangaande het verhogen van de effectiviteit van de hulp. Bij het totstandkoming van de samenwerking streeft Vlaanderen naar donorcoördinatie en samenwerking met andere donoren.

Zo draagt Vlaanderen bij tot hulpmechanismen op landenniveau, zoals de sectorale steun voor landbouw & voedselzekerheid in Malawi en voor het recht op gezondheid in Mozambique.

De bilaterale samenwerking met Vlaamse partnerlanden

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking startte in 1994 met **Zuid-Afrika** als eerste partnerland. De Vlaamse Regering keurde op 15 juli 2011 de tweede strategienota 2012-2016 inzake ontwikkelingssamenwerking goed. Focus ligt op twee prioritaire sectoren van de Zuid-Afrikaanse overheid: landbouw & voedselzekerheid, en job-creatie & ondernemerschap.

De ontwikkelingssamenwerking tussen Vlaanderen en **Mozambique** is in 2002 formeel van start gegaan. De tweede strategienota (2011-2015), zet volledig in op het bevorderen van het recht op gezondheid van de Mozambikaanse bevolking. Binnen de sector gezondheid zet de samenwerking in op:
(1) de verdere ontwikkeling van een kritische massa van goed opgeleide en gemotiveerde gezondheidswerkers;
(2) het leveren van gedegen gezondheidsonderzoek en -monitoring van ziekten en epidemieën;
(3) het promoten van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en
(4) het promoten van goede voeding(-spraktijken).

Op 28 april 2006 koos de Vlaamse Regering **Malawi** als derde partnerland van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. De tweede strategienota (2014-2018) zet integraal in op landbouw & voedselzekerheid. Binnen de sectorbrede steun voor landbouw & voedselzekerheid (ASWAp) fungeert Vlaanderen als 'lead donor' op vlak van landbouwvoorlichting. De ASWAP zet voornamelijk in op:
(1) voedselzekerheid en risicobeheer;
(2) commerciële landbouw, de verwerking van landbouwproducten en marktontwikkeling;
(3) duurzaam beheer van landbouwgrond en water.

3.2 BELEIDSINDICATOREN OVER DE VLAAMSE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

3.2.1 Verdeling van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking volgens type

De verdeling van de uitgaven vanuit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking volgens type, maakt een onderverdeling tussen Zuid- en Noordwerking mogelijk. Bijna drie vierden van de bestedingen gaat naar projecten, programma's en fondsen in het Zuiden; terwijl ongeveer één vijfde van de uitgaven bestemd is voor Noordwerking. 5 procent gaat naar administratieve kosten.

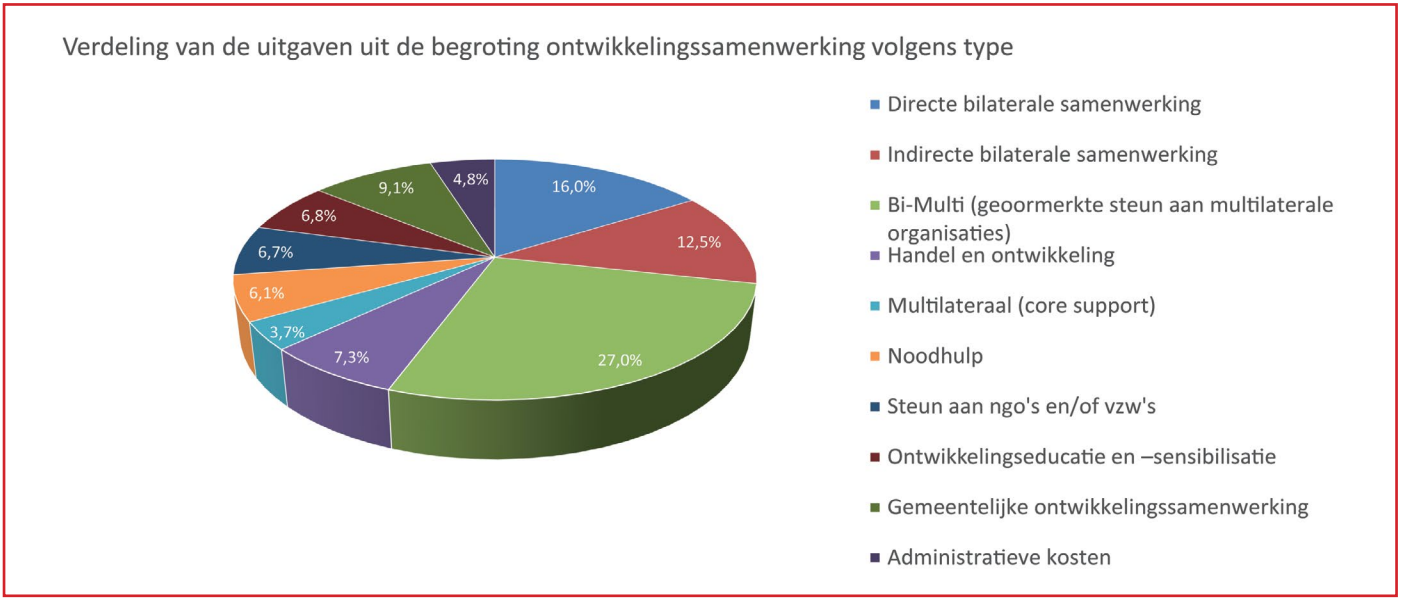

Bovenstaande grafiek bakent de bestedingen af in 10 categorieën:

- In totaal 28,5% valt onder **(in)directe bilaterale samenwerking**;
- 27% van de uitgaven gaat naar programma's en projecten van **multilaterale instellingen** in de partnerlanden en de prioritaire regio Zuidelijk Afrika.
- De algemene **begrotingssteun aan multilaterale instellingen** bedraagt 3,7% van de uitgaven;
- **Ondersteuning van NGO's** via loonsubsidies staat in voor 6,7% van de uitgaven. Ze worden ook ingezet bij draagvlakversterking en projecten in het Zuiden.
- De **humanitaire hulp** beslaat 6,1% van de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking in 2014 (exclusief algemene begrotingssteun of Bi-Multi aan VN-agentschappen actief op vlak van humanitaire hulp)
- DiV besteedt 6,8% aan **sensibilisatie** in Vlaanderen en 9,1% aan **sensibilisatie via lokale besturen** via de ondersteuning van gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking
- **Administratieve kosten** bedragen 5 procent van de bestedingen.

3.2.2 Verdeling van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking volgens sector

De Vlaamse Regering kiest ervoor om slechts één concentratiesector per partnerland na te streven. Het aantal ondersteunde sectoren van de begroting voor ontwikkelingssamenwerking ligt lager dan voor de gehele ODA. Onderstaande grafiek biedt een overzicht van de sectorale verdeling sinds 2009.

De focale sectoren van bilaterale samenwerking in 2014 zijn te koppelen aan de effectieve betalingen: **gezondheid,** inclusief seksuele en reproductieve gezondheid (27%), **landbouw, veeteelt en voedselhulp** (17%) en stimuleren van **waardige jobcreatie** (8%, wat de som is van 1% werkgelegenheidsbeleid en 7% KMMO-ontwikkeling). De concentratiesectoren van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking vertegenwoordigen samen 52% van de uitgaven. Naast bilaterale samenwerking met partnerlanden investeerde de begroting voor ontwikkelings-samenwerking ook in **noodhulp, draagvlakversterking, en steun aan NGO's** (cfr. sector onbepaald).

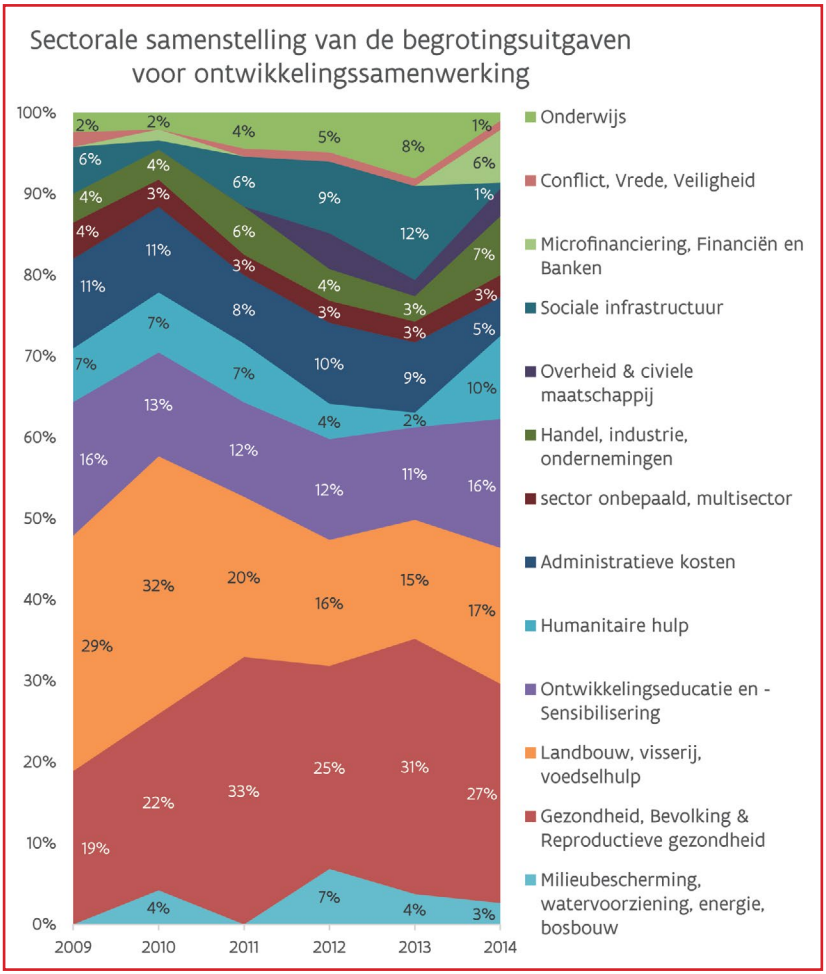

Uit deze grafiek is af te leiden dat de stijgende ODA trends op vlak van **humanitaire hulp, ontwikkelingseducatie en –sensibilisatie en microfinanciering** (zie 2.2.4) gelijk lopen met de evoluties binnen de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking. De stijgende ODA trends binnen de **klimaatgerelateerde sectoren** (water, bosbeheer, energie) blijkt daarentegen eerder van andere beleidsdomeinen dan iV afkomstig te zijn. Ook voor de totale ODA voor onderwijs kijken we naar de inspanningen van het Departement Onderwijs en Vorming (OV) en Economie, Wetenschappen en Innovatie (EWI). De bilaterale ontwikkelingssamenwerking in de Mozambikaanse onderwijssector is in 2014 immers volledig uitgedoofd.

De totale **administratieve kosten** vertegenwoordigen 4,8% van de bestedingen. De halvering van de administratieve kost sinds 2013 is toe te schrijven aan de integratie van het voormalig Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS) in het departement internationaal Vlaanderen. Personeelsleden die voorheen exclusief voor VAIS werkten, en waarvan de loonkost vóór 2014 volledig ODA aanrekenbaar was, werkten sinds 2014 voor het gehele beleidsdomein. Zo is de opdracht van de VAIS-vertegenwoordigers in de partnerlanden uitgebreid naar representatieve taken voor DiV, waardoor die loonkost niet langer deel uitmaakt van de Vlaamse ODA. Het aantal ODA aanrekenbare voltijdse equivalenten daalde tussen 2013 en 2014 van 23,1 naar 12,8.

© Veronique Schotte

3.2.3 Verdeling van de begrotingsuitgaven voor ontwikkelingssamenwerking volgens begunstigde

Onderstaande grafiek groepeert de begunstigden van de Vlaamse begroting voor ontwikkelingssamenwerking. De onderliggende projecten en programma's volgens deze indicator zijn online beschikbaar op: http://www.vlaanderen.be/int/oda/begunstigde

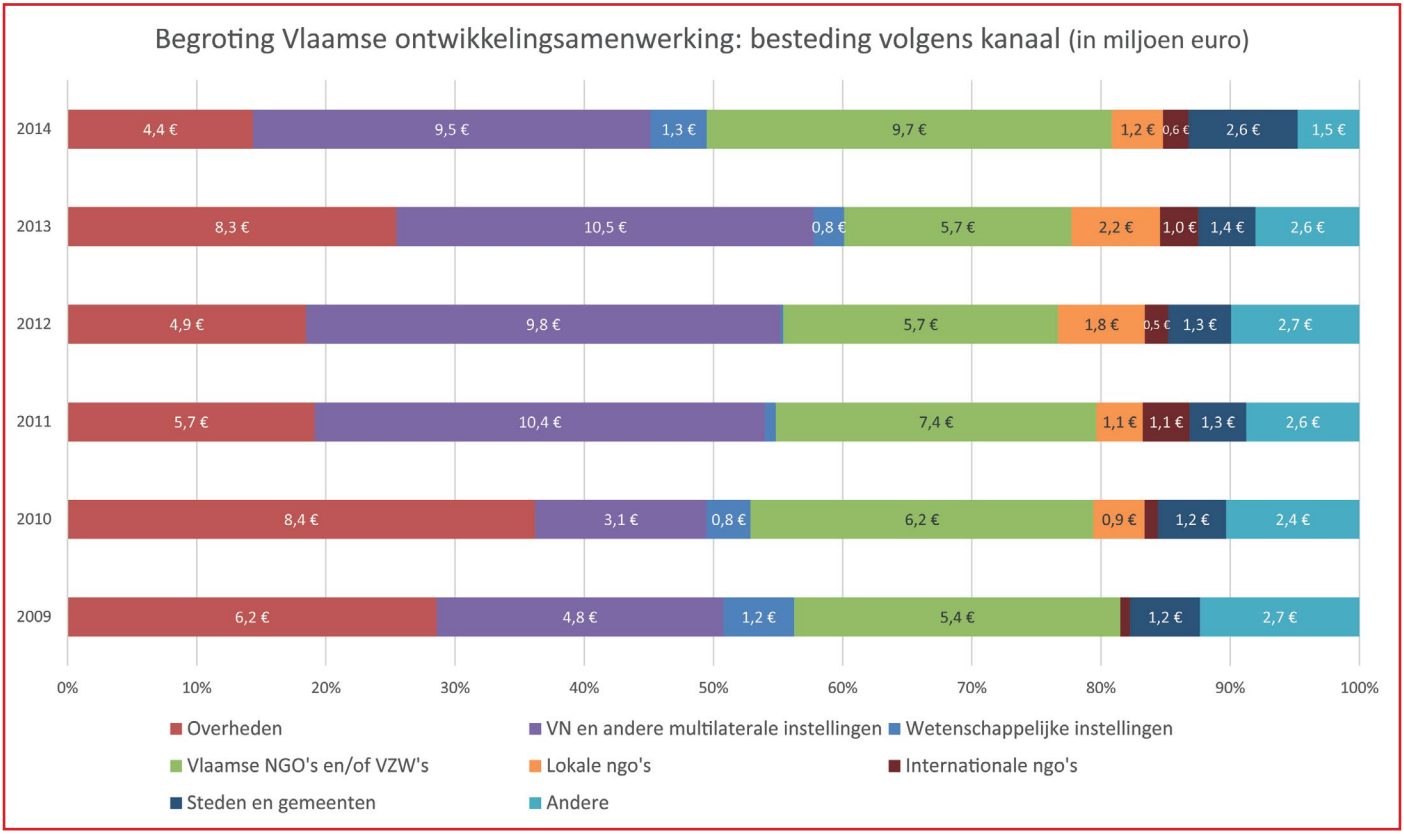

Multilaterale instellingen vertegenwoordigen 31% van de bestedingen voor ontwikkelingssamenwerking in 2014. NGO's in binnen- en buitenland nemen samen ongeveer 37,4% in van de totale besteding, terwijl **overheden** in Zuid-Afrika, Mozambique en Malawi aanspraak maken op 14,4% van de besteding. Het geringe aandeel voor **wetenschappelijke instellingen** (4,3%) contrasteert met het groot aandeel binnen de totale ODA (33,2%), dat voornamelijk afkomstig is van de vakdepartementen EWI en OV. **Vlaamse steden en gemeenten** ontvangen 8,5% van de uitgaven. De bijdrage aan lokale overheden was in 2014 uitzonderlijk hoog, omdat tegelijk de saldobedragen van het uitdovend convenantenbeleid en de startsubsidies voor het nieuw impulsbeleid gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking zijn uitbetaald. De administratieve kosten (4,8%) zijn weergegeven in de categorie **andere**.

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING

4. INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING

De jaarlijkse ODA rapportering voorziet in een overzicht van Vlaamse bijdragen voor internationale klimaatfinanciering. De rapportering biedt een overzicht op de eigenlijke betalingen vanuit Vlaanderen aan instellingen, projecten en programma's die relevant zijn voor klimaatfinanciering.

4.1 WAT IS INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING?

Omdat de thematiek van de internationale klimaatfinanciering nog relatief onbekend is, en soms verward wordt met binnenlandse inspanningen voor klimaatbeleid, volgt hieronder een inleiding. Internationale klimaatfinanciering heeft tot doel om ontwikkelingslanden te steunen bij klimaatuitdagingen. De financiering kan gaan om steun voor adaptatie, mitigatie of een combinatie van beide.

© Veronique Schotte

4.1.1 Adaptatie (aanpassing aan klimaatverandering)

Eén aspect van klimaatfinanciering staat ontwikkelingslanden bij om aanpassingen te maken, zodat ze op hun pad naar ontwikkeling beter gewapend zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering. Zo zijn heel wat Afrikaanse landen nog erg afhankelijk van de opbrengsten van kleinschalige landbouw – een economische activiteit die erg kwetsbaar is voor klimaatverandering, landerosie en natuurrampen. Ook in sectoren als gezondheid, kustzonebeheer, stedelijke planning en beheer van watervoorraden is de noodzaak tot aanpassing voelbaar.

Investeringen in droogte- en hitteresistente gewassen, efficiëntere irrigatietechnieken, aangepaste teelttechnieken, integraal waterbeheer, erosiebestrijding, bosaanplantingen, verbeteren van waterbeheer en sanitatie, herstel van waterrijke of moerasrijke gebieden, etc. helpen de lokale bevolking om zich aan te passen aan veranderingen van het klimaat.

4.1.2 Mitigatie (vermijden van klimaatverandering)

Een ander aspect van klimaatfinanciering vestigt de aandacht op het terugdringen van de uitstoot. We kunnen niet om de vaststelling heen dat het aandeel van ontwikkelingslanden in de mondiale uitstoot toeneemt, naargelang deze landen sterke economische groeicijfers optekenen. Indien ontwikkelingslanden echter op dezelfde wijze een industrialiseringsfase doormaken als Westerse landen tijdens de 19e eeuw, dan stevent ons klimaat af op een enorme opwarming. Omdat ontwikkelingslanden over minder technische en financiële middelen beschikken om hun groeiende economieën af te stemmen op koolstofluwe groei, vragen zij klimaatfinanciering. Dergelijke investeringen vallen onder de grote noemer 'mitigatie'.

4.1.3 Verschillend van emissierechtenhandel

Klimaatfinanciering is niet hetzelfde als emissierechtenhandel. Het Kyoto protocol voorziet dat wanneer industrielanden de uitstoot in ontwikkelingslanden terugdringen, ze die uitstootreductie mogen verrekenen bij het behalen van hun uitstootnorm. Overheden kunnen geverifieerde emissierechten aankopen om hun Kyoto normen te realiseren. Emissierechten zijn op die manier één van vele instrumenten van het binnenlands klimaatbeleid.

Bij klimaatfinanciering daarentegen gaat het om een bijkomend engagement om ontwikkelingslanden financieel bij te staan, echter zonder dat de donor daarvoor emissierechten opstrijkt. Het engagement kadert in het internationaal milieu- en ontwikkelingsbeleid van traditionele industrielanden. De beoogde effecten zijn legio: 1/ een verminderde mondiale uitstoot 2/ een grotere betrokkenheid van ontwikkelingslanden in het mondiaal klimaatregime 3/ het versterken van de ontwikkelingskansen in het Zuiden.

Overheden kunnen wel inkomsten uit het emissierechtenhandel inzetten voor zowel binnenlandse klimaatmaatregelen als internationale klimaatfinanciering. In de beleidsnota voor Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking 2014-2019, hoofdstuk 4.3, verbond de Vlaamse Regering er zich toe om een deel van de opbrengsten uit de veiling van Europese emissierechten. aan te wenden voor internationale klimaatfinanciering.

4.2 METHODOLOGIE: WELKE BIJDRAGEN ZIJN RELEVANT VOOR INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING?

Onder impuls van internationale engagementen uit de VN-klimaattoppen maken donoren meer middelen vrij voor klimaatfinanciering. Op dit moment zijn er echter geen internationaal geüniformeerde methodologische voorschriften voor het opmeten van klimaatfinanciering. Het is de verantwoordelijkheid van iedere individuele donor om toe te kijken op een relevantie van elke bijdrage voor klimaatverandering in ontwikkelingslanden. Samen met vele andere Europese donoren hanteert Vlaanderen het OESO-systeem van de beleidsmarkeringen. Volgens die methode screent de donor elk project zorgvuldig op relevantie voor klimaatadaptatie en –mitigatie. Op basis van die inschatting quoteert Vlaanderen haar steun volgens drie scores voor klimaatfinanciering. Elke score bepaalt ook het hulpvolume dat relevant is voor de rapportering over klimaatfinanciering.

	INSCHATTING	Aandeel aanrekenbaar
0	Niet relevant voor klimaatfinanciering	0%
1	Klimaatmitigatie en -adaptatie zijn niet de hoofddoelstelling van het project, maar zijn op ernstige wijze geïntegreerd in de planning en implementatie van (en rapportering over) het project	40%
2	Klimaatmitigatie en -adaptatie zijn de hoofddoelstelling van het project	100%

© Veronique Schotte

Op basis van volgende projecten, kunnen we besluiten dat de klimaatfinanciering in 2014 vanuit Vlaanderen gelijk is aan 3.430.651 euro. Meer informatie over deze projecten – o.a. de uitvoerder, het land, de doelstellingen, de verwachte resultaten – kunt u online raadplegen via de online module (zie 1.2). In de rechterbovenhoek van de sharepointomgeving vindt u de zoekfunctie. Om een project terug te vinden, volstaat het om (een deel van) de titel in te voeren en de zoekopdracht te bevestigen.

dep.	TITELS PROJECTEN MET KLIMAATBELEIDSMARKERING 2	Klimaat-bijdrage
LNE	Bijdrage Vlaams Gewest aan het Adaptatiefonds	€ 1 000 000
IV	Steun aan het Adaptation for Smallholder Agriculture Programme van IFAD	€ 1 000 000
EWI	Enhancing Natural Hazards Resilience in South America (ENHANS)	€ 188 500
IV	Extending the Agroforestry Food Security Programme (AFSP) in Kasungu and Mzimba districts	€ 160 000
EWI	Addressing Water Security: Climate impacts and adaptation responses in Africa, Asia and LAC	€ 130 517
IV	Steun Wereldcongres rond agrobosbouw ICRAF	€ 50 804
LNE	Strengthen capacity to incorporate climate change adaptation and resilience planning into National Biodiversity Strategies and Action Plans (NBSAPs) through the NBSAP Forum	€ 35 000
LNE	Kyoto protocol	€ 22 673
LNE	Raamverdrag Klimaat	€ 42 104
IV	Climate Change Adaptation for African Natural World Heritage Sites	€ 37 700

dep.	TITELS PROJECTEN MET KLIMAATBELEIDSMARKERING 1	Klimaat-bijdrage
EWI	Framework for Research, Education and Training in the Water Sector Phase III (FET -Water III)	€ 105 002
EWI	Caribbean Marine Atlas, phase 2	€ 95 547
EWI	Southeast Pacific data and Information Networking support to integrated Coastal Area Management' (SPINCAM-II)	€ 82 940
EWI	Biosphere reserves as a tool for coastal and island management in the South-East Pacific region (BRESEP)	€ 75 339
IV	South Africa Land Observatory - een platform voor de ondersteuning van "evidence-based" en participatieve besluitvorming m.b.t. landhervormingen	€ 64 000

dep.	TITELS PROJECTEN MET KLIMAATBELEIDSMARKERING 1	Klimaat-bijdrage
IV	Ecosystem-based marine spatial planning for conservation of World Heritage Marine Sites	€ 63 049
LNE	Ontwikkeling en versterking van de sanitatieketen voor latrines in Toamasina Madagaskar en Bamako Mali	€ 30 000
LNE	Verbeteren van de drinkwatervoorraad, hygiëne en sanitair voor de Badu gemeenschap in de Brong Ahafo region en de Suke gemeenschap in de noordwestelijke regio van Ghana	€ 28 409
LNE	Drinkwatervoorziening en verbetering van hygiëne en sanitaire voorzieningen in drie rurale gemeenschappen in Ghana met introductie van duurzame energie	€ 24 804
LNE	Conventie Biologische Diversiteit	€ 20.031
LNE	Drinkwatervoorziening en verbetering van de hygiëne en sanitair in vier plattelandsgemeenschappen in Ghana	€ 19 958
LNE	Toegang tot drinkbaar water en sanitaire voorzieningen in het dorp Bainet-Chaumeil (Haïti)	€ 14 642
MOW	Inland Waterway and Marine Contingency plan for major environmental and safety risks	€ 17 000
LNE	Naar een integraal waterbeleid voor en via scholen in de Evenaarsprovincie van de Democratische Republiek Congo	€ 16 128
LNE	Toegang tot en beheer van water en sanitatie in Burundi	€ 14 000
LNE	Drinkwater en sanitatie in de volkswijken van het District Bamako, Mali	€ 12 000
LNE	Een herstelde pomp geeft ook weer zuiver water	€ 10 946
LNE	Time for solutions: van Integraal Water Beheer richtlijnen naar concrete resultaten in Oeganda	€ 10 880
LNE	Watervoorziening voor 12 dorpen in het oosten van Guinee Bissau (tweede fase)	€ 10 115
LNE	Ondersteuning van drie kansarme dorpen door het voorzien van drinkbaar water in Oost Burkina Faso, provincie Gourma, meer bepaald in de dorpen Tjamborbouga, Kanditenterga en Wourghin	€ 9 355
LNE	Watervoorziening voor zes dorpen in de regio Koulikoro, Mali	€ 7 904
LNE	Een herstelde pomp geeft ook weer zuiver water	€ 7 069
LNE	Sensibilisering rond water en sanitatie in de volkswijken in Lubumbashi en Kinshasa (DR Congo)	€ 6 463
LNE	Uitbouw van een drinkwaterbeheer voor het centrum en de buitenwijken van Santo Tomás, Chontales, Nicaragua	€ 6 061
LNE	Water- en sanitatieproject in 20 kleine dorpen in Warangal, Andhra Pradesh, India	€ 5 600
LNE	Een herstelde pomp geeft ook weer zuiver drinkwater	€ 3 669
LNE	Drinkwater, Sanitatie en Irrigatieproject Filingué, Niger	€ 2 440

Verantwoordelijke uitgever
Koen Verlaeckt, secretaris-generaal, Departement internationaal Vlaanderen
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Redactie en grafische vormgeving
Simon Calcoen, Departement internationaal Vlaanderen

Druk
Agentschap Facilitair Management, digitale drukkerij

Depotnummer
D/2015/3241/065

Uitgave
Maart 2015

www.vlaanderen.be/int